Referat fra fra Kveldsmøte 18/08-26 om hjort og hjorteviltforvaltning.

Oppmøte var bra, drøye 80 stk hadde funnet veien til Abel Ungdomskole i Gjerstad.
Innvitasjon ble sendt ut til en lang rekke navn fra forskjellige kommuner, med beskjed om å spre invitasjonen.

Det var godt oppmøte fra flere kommuner. Det ble observerte deltakere fra Froland, Tvedestrand, Risør, Vegårshei, Åmli, Kragerø og Gjerstad, det ryktes også at det var noen fra gammle Vest-Agder også.
Både viltforvaltere, grunneigere og jegere møtte opp. Det er vi veldig glade for.

Undertegnede har fått flere tilbakemeldinger på at dette var ett nyttig og bra møte. Håper vi kan få til flere slike sammenkomster.

Litt enkel beverting i form av lokal gjærbakst, brus og kaffi ble også servert

Gjerstad Viltlag, takker også Agder Fylkeskommune, som har innvilget vår søknad om middler. Uten disse middlene, hadde det ikke vært mulig for Gjerstad Viltlag å gjennomføre slike sammenkomster. Hovedmålsettningen er å få ut kunskap om viltforvaltning til både grunneigere, viltforvaltere og jegere.

Gjerstad Viltlag
Leder for Gjerstad Viltlag, Svein Olav Fjærbu hadde en kort seanse om Gjerstad viltlag og hvordan han oppfattet situasjonen i regionen. Heniskten med møte er å formiddle kunnskap om hjorteviltforvaltning. Håpet er at det skal etablere seg en felles forvaltningsstrategi i regionen.
Presentasjon vedlagt.

Jon Anders Stavang er daglig leder på hjortesenteret på Svanøy, i tillegg er han grunneiger og har over 35 års erfaring som hjortejeger. Han har også hatt ansvar for hjorteviltforvaltning i Kinn kommune. Han har utandelse fra Ås, og har både master og en doktorgrad. Han er med i det nasjonale overvåkningsprogrammet for hjortevilt, som forsker på hjort. Med andre ord var det duket for en kveld med god faglig tyngde, med erfaring og forståelse rundt hjorteviltforvaltning. Han har mye datagrunnlag både fra ville bestander og fra hjorteoppdrett.

Kort om hjort.

Hjorten er en klimavinner, den lever fra Marokko og Nordover til Norge. Den har sommer og vinterpels, og klarer seg derfor bra både i varme og kulde. Miljøendringer som medfører mildere vintre og mindre snø gjør at hjorten sprer seg raskt i Norge.

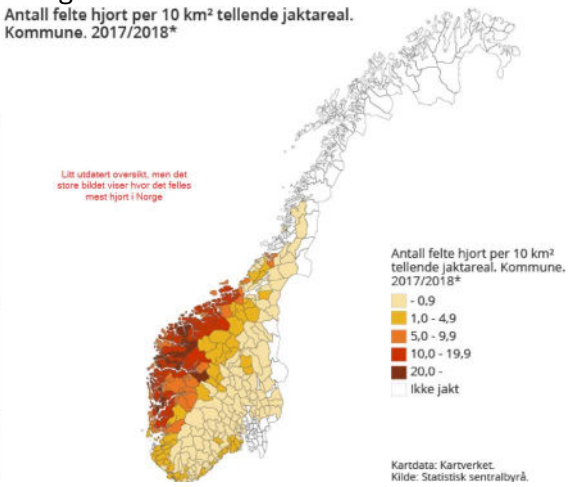

Mye av foredraget tok for seg mekanismer som former en hjortestamme.

Det ble fremhevet at de fleste hjortene i Norge, dør av en jeges kule i jaktsammenheng. DVS jegere er med å former hjortestammen.

Hjorten er ett ettertraktet jaktobjekt, og jakttroferer er ettertraktet. Foredraget hadde derfor stort fokus på hanndyr og spesielt voksen bukk, og dens viktige rolle i en hjortestamme.

Erfaringer viser at, dersom man ikke regulerer avskytning på handyr, blir de gjerne høyt beskattet og man får en uballanse i kjønssammenheng og alderen blir ofte lav på gjenværende bukkene. Det skaper mye negative effekter. Se presentasjon for mere detaljer

På vestlandet har de gjort erfaringer rundt den negativiteten med ha få, unge, og små handyr. En hjortebukk har sin «gullader» fra ca 5 år til ca 12 år. Gjennomsnittsalder på vestland er 4år.

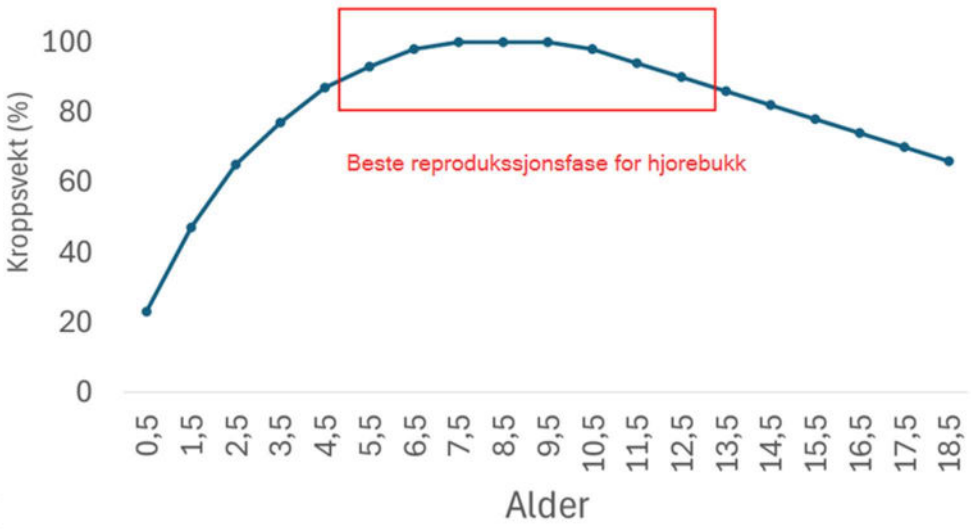

På Svanøy har de tatt lærdom av dette, og har innført kraftige grep.
De jobber med å få opp alderen på handyr, og når handyr er i alderen 3-12 år, blir den fredet.
Voksen bukkene blir først jaktbare når de har mistet «tronen» som avelsbukk, og er på retur.

Utfordringen med å snu negativ kondisjon, er at det tar tid. Har en stamme først fått størrelsesutfordringer, så er det kommet inn i arven. Først og fremst må man sørge for å ha nok mat til bestanden. På vestlandet har de en svært høy bestandstetthet som krever mye for.

Har man mange dyr kan man fort falle for fristelsen at man har råd til å felle mange voksne handyr, i tillegg velger man kanskje også å spare på litt for mange koller, da blir det fort en skjevhet i sammensettning. Det er viktig å passe på å ha høy tette av voksen bukk når man har mange koller. Får man mangel på bukker i «gullalder», slipper de små og kanskje dårliger bukkene også til. Da viser det seg at vektene fallerog det merkes først på lavere kalvevekter. Da havner man fort i en nedadgående vekt spiral. Det har vist seg at små dyr og unge dyr avler små og lettere avkom. Små dyr har også vist seg å forbli mindre i sin levetid.
Ønsker man å redusere en stamme er det hodyr som er nøkkelen i uttak.

Vi fikk se eksempler på aldersbestemmelser på hjortebukker. Det man kunne se, var at å aldersbestemme en hjortebukk, i «den beste reproduksjonsfasen» ikke burde være speielt vanskelig siden «fredningsintervallet», er over så mange år, se figuren over. Dette fredningsprinsippet på voksen bukk, blir praktisert fler steder, også i utlandet.

På Svanøy er de også selektive på hvilke koller de skyter. Spesielt sparers det på store koller i sin beste alder.

Ved å spare på voksne bukker, sikkrer man seg at det er de største, og best dyrene i best kondisjon og med de beste egenskaper, som får parret seg. Det er mye rivalisering mellom bukker, og jo flere voksne bukker man har, jo sikkrere er man på at det er de bukkene, med de beste egenskapene som får videreført de beste genene.

Store attraktive bukker gir tidligere brunst hos koller, kalver blir født tidligere og får en lengre vekstsesong. Det gir større og mere robuste kalver inn i en vintersesong.

Med en god voksen bukk bestand, har det også vist seg at handyrandelen på kalvefødsler øker.

Denne modellen, er også den naturlige seleksjons modellen som naturen selv praktiserer. Den sterkeste overlever og den sterkeste viderefører sine gener og egenskaper.

Det har resultert i at Svanøy, er en av få plasser i Norge, der de har fått opparbeidet en god bestand av mange store handyr og har høy brunstaktivitet.

Verdien av store bukker er så viktig, at man har innført kraftige bøter dersom man skyter «freda» bukker (1 mill.). Man er heller ikke velkommen på jakt ved senere annledning.

Disse lærdommene burde man nok benytte seg mere av her i sør også.

Vi fikk også en liten innføring i at en «elgpost» i åpent terreng ofte ikke er en hjortepost. Hjorten velger helst å bevege seg mest mulig i skjul av vegetasjon.

Mat

Mat er essensielt, nok mat, og mat av god kvalitet, sikkrer et godt utgangspunkt for god dyrehelse.

Hjort og elg har i utgangspunktet litt forskjellig matfat, men blir det knapphet på mat, er hjorten også svært glad i ROS artene. ROS arter vet vi også at er elgen sin kvalitetsmat.

Her i sør, har det vært utført beitetakseringer over en lengre tidsperiode, i flera av disse undersøkelsene er det avdekket ett hardt beitetrykk i forhold til elgbestand. Først ved siste beitetaksering i 2025, ser det ut til at man nærmer seg ett bedre beitegrunlag.
Men, ved økende hjortebestand, kan man jo oppleve, at selv om man har klart å redusere elgbestanden, kan økt beitetrykk fra en økende hjortebestand påvirke tilgang på viktige ROS arter.

Her i sør, er det ikke skjeldent man opplever perioder med mye snø. Det kan i disse periodene bli redusert fortilgang for hjort. Da blir overlappsbeite større.

For oss her i sør, der vi nå har en etablert hjortestamme i vekst, og en redusert elgstamme både i antall og i spesielt lav kondisjon, er mattilgang noe man absolutt må følge med på.

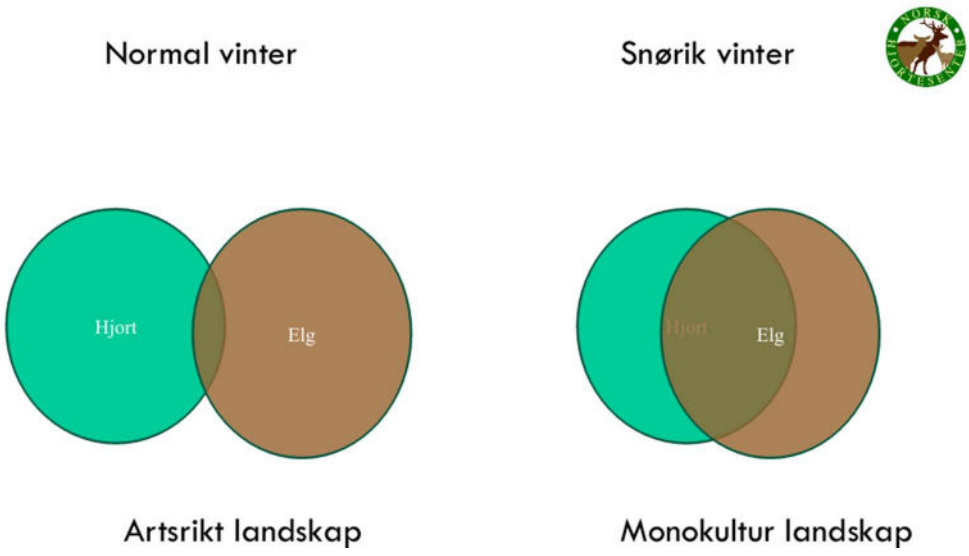

Referent
22/08-26
Svein Olav Fjærbu

Vedlegger Power Point fra Jon Anders og undertegnede